

Vydává Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd ve spolupráci s Českou národní bankou a Ministerstvem financí ČR prostřednictvím A.L.L. production, s.r.o., Praha

© UK Praha, Fakulta sociálních věd

Published by Charles University, Prague, Faculty of Social Sciences, in cooperation with the Czech National Bank and the Ministry of Finance of the CR, through the A.L.L. production, Ltd., Prague
© Charles University, Prague, Faculty of Social Sciences

Časopis je dokumentován v Social Science Citation Index (<http://www.isinet.com/>) a v elektronické verzi indexu EconLit (<http://www.econlit.org/>).

The journal is monitored by the Social Science Citation Index (<http://www.isinet.com/>) and the electronic EconLit index (<http://www.econlit.org/>).

OBSAH

- Zpráva o inflaci – Inflační vývoj ve 2. čtvrtletí 2000 pohledem ČNB 514
- Jiří JAROŠ: Měnové kurzy a zahraniční obchod – příklad Japonska a USA 523
- Daniela ZEMANOVIČOVÁ: Ekonomická transformácia v SR po 10 rokoch ... 539
- Semináře ČSE**
- Martin ČIHÁK: Makroekonomie otevřené ekonomiky 550
- Ondřej SCHNEIDER: České veřejné rozpočty 555
- Martin ČIHÁK: Teorie chaosu a finanční trhy 559
- Informace**
- Kateřina ŠMÍDKOVÁ: Výroční konference Evropské ekonomické asociace v Bolzanu 562
- David TRYTKO: Teoretické a praktické aspekty veřejných financí 564
- Daňové judikáty**
- Výběr ze soudních rozhodnutí ve věcech daní 12–13/2000 567

CONTENTS

- The Czech National Bank's Inflation Report for Q2 2000 514
- Jiří JAROŠ: Exchange Rates and Foreign Trade – An Example Involving Japan and the USA 523
- Daniela ZEMANOVIČOVÁ: Economic Transition in the Slovak Republic 539
- CEA-Seminars**
- Martin ČIHÁK: Open Economy Macroeconomics: 1999 Nobel Prize 550
- Ondřej SCHNEIDER: Public Budgets in the CR – Searching the Root of Imbalance 555
- Martin ČIHÁK: Chaos Theory 559
- Information**
- Kateřina ŠMÍDKOVÁ: European Economic Association Congress 2000 562
- David TRYTKO: Theoretical and Practical Aspects of Public Finance 564
- Tax Judicial Decisions**
- Abstract from Court Decisions Concerning Taxation No. 12–13/2000 567

Toto číslo předáno do sazby: 25. 8. 2000

Souhlas k tisku: 3. 10. 2000

Autorská práva vykonává vydavatel (viz § 4 zák. 35/1965 Sb. ve znění změn a doplňků). Užití části nebo celku publikovaných textů – vč. publikovaných zpracovaných znění judikátů –, rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem (zejména mechanickým nebo elektronickým) bez výslovného svolení vydavatele je zakázáno.

Redakce prosí autory, aby při předávání příspěvků uváděli celé své jméno, adresu domů i na pracoviště, telefonní, faxové a e-mailové spojení. K příspěvku je nezbytné přiložit anglické a české resumé (o rozsahu maximálně 150 slov). Příspěvek by neměl přesáhnout 25 normovaných rukopisných stran, a to včetně grafů a tabulek. Pro elektronickou podobu prosíme požijte program Word (až do verze 97).

Redakce předpokládá, že příspěvek nabízený k publikaci v tomto časopise je originální, tedy že dosud nebyl nabídnut a bez souhlasu redakce ani nebude nabídnut k publikaci jiné redakci nebo jinému vydavateli. Pokud tomu tak není, prosíme o písemné sdělení této skutečnosti.

INFORMACE

DT: 061.3; 330.8; 001.891:33

klíčová slova: Evropská ekonomická asociace – nedokonale racionální subjekty – teorie a experimenty v ekonomii – měnová politika a modely

Výroční konference Evropské ekonomické asociace v Bolzanu

Na přelomu srpna a září proběhla v italském Bolzanu výroční konference Evropské ekonomické asociace (EEA). Program byl sestaven ze 120 seminářů a panelů a tří přednášek. Semináře a panely pokrývaly široké spektrum různých oblastí ekonomické teorie a aplikovaného výzkumu. Příspěvky se zabývaly teorií her, aukcemi, ekonomickým růstem, hospodářskými cykly, rolí zahraničních investic a kapitálových toků, problematikou trhu práce včetně otázky mzdové inflačních tlaků, měnovou a fiskální politikou, finančními trhy, optimalizací portfolií, rolí úvěrů a dalšími okruhy. Semináře zaměřené na problematiku internetu a nové ekonomie posunuly diskusi účastníků blízko k hranicím hlavního ekonomického proudu. Až za tuto hranici se dostaly dvě přednášky, které odrážely rozpor mezi realitou a některými předpoklady ekonomických modelů hlavního proudu.

Přednáška sira Mirrleese, která celou konferenci zahájila, se obdobně jako přednáška profesora Rubinsteina z cyklu přednášek Josepha Schumpetera zabývala významnými předpoklady teoretických modelů. Mirrleesovo zamyšlení o ekonomice nedokonale racionálních ekonomických subjektů (imperfectly rational agents) otevřelo prostor pro diskusi o možnosti zmírnění některých předpokladů o racionalitě jejich chování. Přelomové bylo také Rubinsteinovo srovnání implikací teorie funkce užítku se závěry experimentů, které ukazují, že účastníci neprovádějí volbu v souladu s předpoklady o tvaru funkce užítku. Jako příklad byl citován dvourozměrný experiment, kdy většina účastníků volila při podobném prvním parametru řešení nejvýhodnější ve druhé dimenzi namísto výpočtu očekávané hodnoty užítku celého vektoru.¹ Přednáška byla oživena povzdechem profesora Rubinsteina, když připustil, že více než rozpor mezi teorií a experimentální ekonomii ho trápí skutečnost, že jeho studenti nejsou schopni v rámci experimentů reagovat více v souladu s teorií ani po roce navštěvování jeho přednášek. Oba přednášející reagovali na nesoulad mezi realitou a ekonomickou teorií otázkou, zda má být teoretická ekonomie spíše matematickou vědou, nebo zda je třeba adaptovat předpoklady naznačeným směrem a přiblížit modely realitě.

V dalších seminářích se jako bumerang vracely otázky, zda se rysy nové ekonomie (new economy) objeví i v Evropě a jaké bude časové zpoždění mezi případnými hospodářskými opatřeními a přechodem k nové ekonomice. Reakce účastníků panelové diskuze odrazily obtížnost tématu. Nebylo dosaženo shody v názoru na to, kde jsou hlavní příčiny zaostávání vývoje Evropy, ani shody v tom, jaké indikátory jsou vhodné pro analyzování problematiky nové ekonomie. Problémem Evropy je zřejmě segmentace standardů a trhů v oblasti informačních a telekomunikačních technologií a bude třeba, aby Evropská unie bariéry v této oblasti odstranila. Byla zpochybněna

¹ Experiment byl analogický učebnicovému příkladu experimentální ekonomie, v jehož rámci jsou účastníci dotazováni, zda by dali přednost 100 dolarům dnes, nebo 110 dolarům za týden a zda by dali přednost 100 dolarům za rok, nebo 110 dolarům za rok a týden. V prvním případě většinou účastníci volí okamžitý zisk 100 dolarů a ve druhém případě 110 dolarů za rok a týden.

relevance některých ukazatelů, které jsou používány jako indikátory rozsahu používání nových informačních technologií v Evropě. Například indikátor počtu osobních počítačů na obyvatele může ztratit smysl v období masového používání mobilních telefonů. Zazněl i opačný názor ilustrovaný příkladem „z ulice“: přes časté používání mobilních telefonů mimo budovy není většinou mezi chodci nikdo, kdo by brouzдал po internetu.

Protipólem koncepčních diskuzí bylo několik seminářů, které byly úzce propojeny výsledky ekonomického výzkumu s realitou hospodářské politiky. Například v sekci „Ekonomické modely a měnová politika v Evropě“ diskutující prezentovali přístupy několika významných centrálních bank k používání modelů při praktickém rozhodování. Diskuze se stočila na problém, zda by ECB měla spíše pracovat s euroagregáty, nebo zda má modelovat národní ekonomiky odděleně a pak odvodit hodnoty klíčových evropských proměnných. Nevýhodou druhého přístupu je popření evropského principu rozhodování. První přístup je naproti tomu omezen výraznou absencí časových řad. Stížnosti tohoto typu zněly českému posluchači jistě povědomě.

Příspěvky českých ekonomů se objevily v seminářích se standardními tématy rovnosti a efektivnosti, aukcí, ekonomického růstu, role přímých zahraničních investic (FDI), světových kapitálových toků a měnových pravidel. Problematika transformace byla diskutována především ekonomy z rozvinutých ekonomik, Izraele a Ruska. Dokonce ani v sekci o rozšíření Evropské unie nebyl žádný představitel z přistupujících zemí. Tento paradox je možná odrazem skutečnosti, že česká ekonomická obec překonala rozvojové stadium a může zasáhnout do diskuze o standardních tématech, zatímco otázky transformace a konvergence již pro ni nejsou příliš atraktivní.

Kateřina ŠMÍDKOVÁ*

SUMMARY

JEL Classification: A1, D0, E0, F0

Keywords: EEA – imperfectly rational agents – theory and experiments – monetary policy and models

European Economic Association Congress 2000

Kateřina ŠMÍDKOVÁ – Czech National Bank, Prague

The annual meeting of the European Economic Association took place in Bolzano, Italy this year. There were more than 120 seminars, many panel discussions, and three main lectures presented. The seminars covered a broad range of issues related to economic theory and to applied research. Particular attention was paid to the features of the „new economy“ and its implications for European economic developments. The main lectures emphasised the importance of the dialogue centred on the imperfect rationality of economic agents and on the contradictions between the theory of utility function and the outcomes of economic experiments. Czech economists participated in several seminars on economic growth, capital flows, monetary policy and efficiency and equality. The problems facing transitional economies were mainly discussed by experts from developed economies, from Israel and from Russia.

* Česká národní banka, Praha (e-mail: Katerina.Smidkova@cnb.cz)